

جان‌های جاویدان

پیش درآمد:

جان‌های جاویدان (جاویدانه) مروری است هر چند کوتاه بر احوال و آثار زنان و مردان صاحب ذوق و اندیشه و هنرآفرینان خلاق و آفرینش‌گر ایران زمین. نگاهی و یادی است از سر قدرشناسی و قدردانی از آن بزرگواران. بهانه‌ای است به قصد درک معرفت و منزلت همگی عاشق مردان و عاشق زنان این دیار که خالصانه جان و دل را نثار حفظ ارزش‌های تنهایی هنر و فرهنگ سرزمین‌شان کرده‌اند. اگر باشد، سخنی در تجلیل و تقدیر از پیش‌گامان و پیش‌کسوتان ساحت ناب هنرهای ملی و سستی این کهن خاک پاک است. یاد و یادمانی است از کاروان هنرمندان و استادان گمنام که عصری صورت‌بندی به عاشقی هنر نشینند تا عشق و ایمان و معرفت خود را نثار عرصه‌ی مقدس هنر نمایند.

روایت از یاد رفته‌ی آن شیفته‌گان وادی مردان و سمیوت است که با خلق شاه‌کارهای هنری، خورشید تابناک هنر ایران را به افق‌های دور دست تاباندند و سبب آفرین کسب آبرو و اعتبار جهانی ایران اسلامی در عرصه‌ی گسترده تاریخ هنر گیتی شدند. یاد و نام همگی آنان جاویدان باد و پاینده.

هدف ما از گشودن این برده در مجله‌ی «فردوسی» معرفی چهره‌های بی‌نام و نشان یا گمنام و کم‌نام و نشانی است که مایه‌ی افتخار و فخر ما شده‌اند و بر جوانان ایران اسلامی واجب است از این الگوها و چراغ‌های معرفت و هدایت بهره‌گیرند تا راه از جاه‌پازش‌ناستند و برای تداوم مجد و شکوه و عظمت نام ایران زمین از هیچ تلاشی و کوششی دریغ نورزند.

« محمود افتخاری »

شادروان استاد ابوطالب مقیمی - نقاش و نگارگر

هنر نگارگری (میناتور) ایران در دوران معاصر (هفت دهه‌ی اخیر)، به راستی مدیون تلاش و کوشش عاشقانه و بی‌دریغ هنرمند عارف و وارسته و گمنام، استاد ابوطالب مقیمی است. نقش ارزنده این چهره ماندگار در تداوم و تعالی این هنر اصیل و ناب ایرانی، سهم و قدر چشم‌گیری است که با ارزیابی مینیاتورهای زیبا و دل‌انگیز او به حقیقت می‌پیوندند. تجزیه و تحلیل فنی و ویژگی‌های تابلوهای میناتور استاد مقیمی، بخشی از مطالب این نوشتار کوتاه است که در زیر می‌آید:

زنده یاد استاد مقیمی به سال ۱۲۹۱ خورشیدی در شهر تهران متولد شد. شور و علاقه‌ی مقیمی به نقاشی از دوره نوجوانی، اندیشه و نهن پویای او را به تسخیر خود درآورد.

پدر مقیمی تاجر پارچه بود و خطی خوش داشت. برادران دیگر ابوطالب نیز در نقاشی و خوش‌نویسی صاحب نوق و سلیقه بودند. پدر که نوق و شوق پسر را به هنر نقاشی شاهد بود، نوازم و وسایل نقاشی را برایش مهیا کرد. مقیمی به موسیقی نیز ارادت خاص داشت و از صدای گرم و دل‌نشینی برخوردار بود. مقیمی در رشته‌ی موسیقی منتهی از محضر استاد علی‌نقی وزیر بهره گرفت و سرانجام از میان هنرهایی چون موسیقی، خوش‌نویسی و نقاشی، به نقاشی میناتور روی آورد. مقیمی در هجده سالگی وارد (مدرسه‌ی صنایع مستظرفه) گردید و از محضر استادانی چون اسماعیل آشتیانی، حیدریان و حسین شیخ بهره برد و طبیعت‌سازی و آناتومی را در حد عالی فرا گرفت و به تمرین فراوان و تجربه‌اندوزی پرداخت تا انگشتانش رموز کار این هنر بزرگ را دریابند. مقیمی سپس به آثار میناتور استادان بزرگی چون کمال‌الدین بهزاد، معین مصور و رضا عباسی روی آورد و با دیدن رمز و راز آن هنر شگفتی‌زا، نوق و شوق یانگیری میناتور در او دو چندان شد. به همین انگیزه ابوطالب به مدرسه‌ی صنایع قدیمه رفت و در مکتب استاد هادی تجویدی به کسب رموز هنر میناتور مشغول گردید. نقاشی میناتور آن هنری بود که روح و جان را شاداب و پرتراوت می‌نمود. مقیمی پس از گذراندن دوره‌ی هنرستان، در رشته‌ی میناتور، رتبه‌ی اول را کسب کرد. در همان دوره نیز آثار میناتور مقیمی به کمال پختگی و ظرافت رسیدند. استاد پس از طی دوره چهار ساله‌ی هنرستان به عنوان هنرآموز در همان مدرسه‌ی صنایع قدیمه که به نام (هنرستان عالی هنرهای ایرانی) تغییر نام داده بود، مشغول تدریس میناتور گردید. او سالیان طولانی چه در هنرستان و چه در بیرون از هنرستان به صورت آزاد به خلق زیباترین و دل‌انگیزترین میناتورهای معاصر مشغول بود.

تابلوهای میناتور استاد ابوطالب مقیمی در سال ۱۹۵۸ میلادی در نمایشگاه بروکسل به دریافت مدال گرانپری نایل آمدند. از شاهکارهای میناتور بسیار نفیس و زیبای استاد مقیمی می‌توان به تابلوی ارزشمند عرفان (دراویش) او اشاره کرد که اثری بسیار قوی و ارزنده است. تابلوی میناتور «شیخ صنعتان و دختر ترسا»، «داستان رستم و بیژن»، تابلوی «پناهنده شدن همایون پادشاه هند به دربار شاه طهماسب» و میناتور «ساقی» از آثار بسیار زیبای این استاد چیره‌دست نقاشی میناتور است که همگی در موزه هنرهای ملی ایران نگه‌داری می‌شوند و گنجینه‌ی با ارزشی از میراث فرهنگی سرزمین ما به شمار می‌آیند.

مقیمی در طراحی میناتورهایش به موضوع آناتومی اهمیت خاص داده است. رنگهایی که در خلق آثار مقیمی به کار می‌روند از لطافت و پختگی استادانه‌ای حکایت دارند. او در چهره‌سازی و ساخت و ساز نگاره‌ها مهارت و چیرگی فراوان دارد. مقیمی در پرداز (نقطه‌چین) نقاشی‌ها فوق‌العاده استادی نشان داده است و آثارش با ظرافتی خاص طراحی و کشیده شده‌اند. به هر حال می‌توان از استاد مقیمی به عنوان هنرمندی صاحب سبک در نگارگری معاصر ایران، نام برد. مقیمی در ناداری، تنگ‌بستی و گمنامی به سال ۱۳۴۷ بر اثر بیماری سرطان زندگی را بدرود گفت. روحش شاد و روانش آمرزیده باد!

توضیح =

مجله‌ی فردوسی در نظر دارد به پاس بزرگداشت و قدرشناسی از استادان گرانقدر و پیش‌کسوتان هنر ایران، بخشی از مجله را به یاد و خاطره، فراز و نشیب‌های زندگی و بررسی آثار هنری و ماندگار آن عزیزان اختصاص دهد.

این بخش با همکاری گروه وسیعی از هنرمندان پیش‌کسوت، جوان و کارشناس در رشته‌های تخصصی مورد بحث و در مجموع زیر نظر استاد محمود افتخاری به نقد و بررسی هنر ایرانی خواهد پرداخت. ابتدا از پیش‌کسوتان و فرهیختگان هنرآفرین و خانواده‌های محترم آنان و سپس از علاقه‌مندان به این گفت‌وگو دعوت به عمل می‌آید برای معرفی این چهره‌های فرهیخته و ماندگار و آثار ارزشمند آنان در سراسر ایران و خارج از کشور با بخش هنر ایران در مجله‌ی فردوسی تماس بگیرید.

« بخش هنر ایران »

« مجله‌ی فردوسی »